МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Організація і методи здійснення державного фінансового контролю

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
ІІ курсу, групи ОМА-23-1
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

Я. Подзірей — *підпис здобувача вищої освіти* — Подзірей Ярослав Петрович

Науковий керівник — *підпис* — Салямон-Міхеєва К. Д., к.е.н., доцент

Гарант освітньо-професійної програми — *підпис* — Лісовий А.В., д.е.н., професор

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри — *підпис* — Лісовий А.В., д.е.н., професор

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 10 28.01.2025
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 63/3/D 07.02.
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії:
(підпис) Лавренкова Ю.М.
(ініціали, ПІБ)

Члени комісії:
(підпис) Лісовий А.В
(ініціали, ПІБ)
(підпис) Панасюк О.В.
(ініціали, ПІБ)
(підпис) Савченко А.М
(ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	20		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	5		
3. Ставлення здобувача до виконаної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційі зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	5		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	30		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	3		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	20		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	33		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	63		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис),
63	D	3	07.02.	Лавренкова І.М. Ісаєвич А.В. Панченок О.В. Савченко А.І.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Д	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

ЗМІСТ

ВСТУП 5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ 7
1.1. Теоретичне обґрунтування державного фінансового контролю 7
1.2. Загальна характеристика АТ КБ «Приватбанк» 13
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ 20
2.1. Організація державного фінансового контролю АТ КБ «Приватбанк» 20
2.2. Методика державного фінансового контролю АТ КБ «Приватбанк» 30
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ 39
ВИСНОВКИ 44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 46
ДОДАТКИ 51

ВСТУП

Державний фінансовий контроль є невід'ємною частиною фінансової системи країни, сприяючи забезпеченню ефективності використання державних ресурсів, боротьбі з корупцією та забезпеченню фінансової стабільності. В умовах економічних змін та інтеграції в міжнародні фінансові структури роль державного фінансового контролю, зокрема в банківському секторі, набуває особливого значення. Один з найбільших і найвпливовіших банків в Україні, АТ КБ «Приватбанк», який належить державі, є об'єктом активного фінансового контролю з боку державних органів, що забезпечують нагляд за правильністю та прозорістю його фінансових операцій.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення організації та методів здійснення державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк». Зважаючи на значний розмір банку, його важливу роль у фінансовій інфраструктурі України, а також виклики, пов'язані з перехідним етапом в економічному розвитку, ефективний фінансовий контроль у такій установі є важливою умовою для забезпечення її стабільності та прозорості. Дослідження методів та організації фінансового контролю в такому великому банківському закладі дає змогу не тільки оцінити ефективність існуючих процедур, але й запропонувати шляхи для їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є організація та методи державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк».

Предметом дослідження є процедури та інструменти фінансового контролю, що використовуються державними органами для перевірки діяльності цього банку.

Метою роботи є дослідження організації та методів здійснення державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк», аналіз існуючих підходів та розробка рекомендацій щодо удосконалення процесу фінансового контролю з урахуванням сучасних вимог та кращих практик.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

дослідити теоретичне обґрунтування державного фінансового контролю;

провести загальну характеристику АТ КБ «Приватбанк»;

дослідити організацію державного фінансового контролю АТ КБ «Приватбанк»;

дослідити методику державного фінансового контролю АТ КБ «Приватбанк»;

визначити напрями удосконалення державного фінансового контролю.

Методи дослідження. Методи дослідження включають аналіз нормативно-правових актів, методи порівняльного аналізу, а також емпіричні методи для вивчення практики здійснення державного фінансового контролю в банківській сфері.

База дослідження – АТ КБ «Приватбанк» — це один з найбільших комерційних банків в Україні, заснований у 1992 році. Він надає широкий спектр фінансових послуг, включаючи роздрібне банківське обслуговування, корпоративне обслуговування, кредити, депозити, платіжні картки та інші послуги для фізичних і юридичних осіб.

Наукова новизна роботи полягає у вперше комплексному аналізі організації державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк» з акцентом на специфіку діяльності банку в умовах державної власності. У роботі розглядаються нові підходи до організації фінансового контролю, що можуть бути запропоновані для подальшого вдосконалення державного контролю в банківському секторі.

Практична значущість роботи полягає в розробці рекомендацій щодо поліпшення методів фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк», що може бути корисним для державних органів, банківських установ та інших фінансових організацій при вдосконаленні механізмів контролю за фінансовою діяльністю.

Структура роботи. Робота включає вступ, три основних розділи, висновки та список використаних джерел. Робота містить 63 сторінки, 18 таблиць, список використаних джерел з 40 найменувань, 5 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

1.1. Теоретичне обґрунтування державного фінансового контролю

Державний фінансовий контроль є ключовим елементом у забезпеченні національної безпеки країни. Прозорість, підзвітність і ефективність діяльності органів державної влади та їх підконтрольних суб'єктів господарювання повинні бути пріоритетними напрямками в рамках проведення фінансового контролю. Розвиток цієї системи відбувався на різних етапах - від формування до вдосконалення, від удосконалення до реформування, і триває до сьогодні. На сьогоднішній день існує розвинена законодавча база, визначені права та обов'язки державних органів і місцевого самоврядування, методичне забезпечення, концепція та стратегія для ефективного функціонування внутрішнього державного фінансового контролю та інші важливі складові. Однак важливою залишається належна організація виконання законодавчих вимог, оскільки вона безпосередньо впливає на ефективність роботи органів виконавчої влади, бюджетних установ та інших підконтрольних об’єктів. Чітка організація процесу контролю є необхідною для того, щоб мати можливість своєчасно розробляти детальні плани та програми перевірок, які охоплюють усі аспекти державного фінансового контролю. Це дозволяє своєчасно реалізовувати завдання, що ставляться перед відповідними органами контролю, та забезпечує необхідний рівень оцінки компетентності контролюючих органів та органів управління в цілому. Така організація дозволяє не тільки своєчасно виявляти порушення, але й забезпечує постійну адаптацію контролюючих заходів до змінюваних умов та вимог [10].

Таким чином, суть державного фінансового контролю полягає в здійсненні прямого впливу на об'єкти управління через систематичні перевірки їх діяльності, здійснення спостережень за ефективністю виконання державних фінансових і бюджетних програм. Крім того, важливим інструментом є

застосування професійних оцінок та експертних суджень, які дозволяють не тільки виявити недоліки, але й запропонувати рекомендації щодо їх усунення, тим самим забезпечуючи підвищення ефективності використання державних ресурсів і досягнення цілей економічної безпеки та стабільності [17].

Державний сектор займає важливе місце в економічному житті суспільства. Постійно здійснюється формування та накопичення державного бюджету, а також вдосконалюється нормативно-правова база. Це вимагає систематичного фінансового контролю з боку держави, як зовнішнього, так і внутрішнього, зокрема щодо: формування та ефективного використання коштів державного бюджету; створення та витрачання коштів загальнодержавних цільових і позабюджетних фондів; дотримання фінансової дисципліни та вимог чинного законодавства; збереження державного майна; контролю за достовірністю даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності в міністерствах, органах виконавчої влади, бюджетних установах і підприємствах державного сектора тощо. Крім того, важливим аспектом є правильність ведення бухгалтерського обліку в установах, організаціях і підприємствах, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, точність облікових показників та відповідність їх вимогам законодавства.

У 2021 році була затверджена «Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та план заходів з її реалізації». Вона містить кілька важливих аспектів:

створено умови для ефективної роботи системи державного внутрішнього фінансового контролю;

внесено зміни до Бюджетного кодексу України та актів Кабінету Міністрів України, які сприяють приведенню методології внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту до міжнародних стандартів, зокрема до моделі COSO;

оновлено «Порядок здійснення внутрішнього аудиту», що передбачає підвищення незалежності внутрішнього аудиту та впровадження стратегічного планування його діяльності;

згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1062, затверджено «Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів», що врегульовують питання управлінської відповідальності та підзвітності, а також встановлюють єдині підходи до внутрішнього контролю в державних органах. Крім того, розроблено методичні посібники з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту на основі кращих міжнародних практик;

у сфері державного фінансового контролю реалізовувались заходи відповідно до «Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 310. Затверджено порядок проведення державного фінансового аудиту Держаудитслужбою, а також прийнято рішення щодо оновлення структури та чисельності міжрегіональних територіальних органів Держаудитслужби для забезпечення державного фінансового контролю на державному та місцевому рівнях [1]. Стратегією визначено мету та основні напрямки діяльності державного фінансового контролю та державного внутрішнього фінансового контролю.

Таблиця 1.1

Мета та основні напрямки діяльності державного фінансового контролю і державного внутрішнього фінансового контролю

Вид контролю	Мета	Напрями діяльності
Державний фінансовий контроль	Удосконалення системи державного фінансового контролю, що сприятиме ефективному управлінню, виявленню та попередженню порушень законодавства та неефективного використання ресурсів на державному та місцевому рівні	- Посилення фінансового контролю в найбільш ризикових сферах; - Забезпечення ефективної міжвідомчої взаємодії в рамках фінансового контролю; - Посилення інституційної спроможності органів Держаудитслужби на всіх рівнях.

Продовження таблиці 1.1

Державний внутрішній фінансовий контроль	Посилення управлінської підзвітності на всіх рівнях державного сектору, підвищення ефективності внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах	- Упровадження внутрішнього контролю, спрямованого на посилення відповідальності керівників за управління та розвиток установи; - Посилення ефективності та незалежності внутрішнього аудиту; - Підвищення інституційної спроможності центрального підрозділу гармонізації Мінфіну.

Джерело: [1]

Державний фінансовий контроль в Україні здійснюється не лише Держаудитслужбою, але й іншими органами, такими як Верховна Рада України, Рахункова палата, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Казначейська служба України та інші. Кожен з цих органів має свої завдання, обов'язки та повноваження.

Таким чином, державний фінансовий контроль є важливою функцією управління, оскільки виступає інструментом реалізації фінансової політики держави та забезпечує процес формування і ефективного використання фінансових ресурсів для досягнення поставлених цілей у фінансовій сфері [2].

Отже, організація планування, проведення та оцінки державного фінансового контролю на сучасному етапі потребує певних змін. Це зумовлено не лише воєнними діями в країні, а й необхідністю виконання вимог для вступу в Європейський Союз. Однак головною метою країни має стати бажання змінити підхід до системи державного внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю, розглядаючи їх як основні елементи співпраці та взаємодії на всіх етапах діяльності та управління.

Таблиця 1.2

Правові вимоги до державного фінансового контролю
під час воєнного стану

Нормативні документи	Законодавчі вимоги
Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні»	- Визначаються правові та організаційні основи державного фінансового контролю в Україні; - Зазначаються мета, завдання та види державного фінансового контролю; - Окреслюються основні функції, права, обов'язки та відповідальність органу державного фінансового контролю.
Постанова «Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану»	- Забезпечення державного фінансового контролю за використанням державних ресурсів під час воєнного стану; - Покладені обов'язки та повноваження на Державну аудиторську службу та її міжрегіональні органи в умовах воєнного стану та протягом місяця після його припинення або скасування; - Урахування вимог воєнного стану при здійсненні державного фінансового контролю; - Тривалість заходів контролю не включає період, коли вони не здійснювались через обставини, обумовлені воєнним станом; - Документування заходів державного фінансового контролю в паперовій та/або електронній формі.
Бюджетний кодекс України	- Розпорядники бюджетних коштів у особі керівників організовують внутрішній контроль та внутрішній аудит у своїх установах і на підприємствах (Стаття 26).
Економічний форум «Розвиток державного фінансового контролю в контексті економічної безпеки країни»	- Аналіз сучасних теоретико-методологічних та практичних проблем розвитку державного фінансового контролю та становлення його системи в Україні; - Забезпечення економічної безпеки України та формування теоретичних і практичних рекомендацій.

Джерело: [3, 4,5,6]

Отже, правильна організація планування, проведення та оцінки державного фінансового контролю має велике значення. Для цього потрібно чітко розмежувати суб'єктів державного фінансового контролю, визначивши підконтрольні організації та контролюючі органи, а також чітко розподілити функції серед державних органів, що виконують контрольні обов'язки. Важливо також вдосконалювати систему організації державного фінансового контролю на всіх етапах його реалізації.

Ефективність державного фінансового контролю тим більша, чим менше ресурсів та коштів витрачається для досягнення поставлених результатів.

Згідно з думкою Колпакової А., основними джерелами забезпечення високої ефективності державного фінансового контролю є [6]:

збільшення надходжень до бюджету та економія бюджетних коштів завдяки здійсненню державного фінансового контролю;

зниження витрат, операційних та інших ресурсів, необхідних для проведення державного фінансового контролю.

Таким чином, державний фінансовий контроль повинен виконувати наступні основні функції:

регулятивна функція — забезпечення дотримання вимог чинного законодавства щодо організації та методики проведення державного фінансового контролю органами контролю. Цю функцію також можна розглядати як регулювання внутрішніх процесів у самих організаціях;

організаційна функція — розподіл завдань, прав та обов'язків між робочими групами різних контролюючих органів, узгодження їх діяльності та деталізація напрямків і тематики перевірок;

аналітична функція — передбачає збір, обробку та оцінку інформації за результатами перевірок, а також аналіз ефективності обраних методів фінансового контролю і оцінку їх результативності;

управлінська функція — визначення кількісних і якісних показників роботи установ, організацій та підприємств. Контроль розглядається як безперервний процес, тісно пов'язаний із системою управління на всіх етапах прийняття управлінських рішень [12].

Отже, державний фінансовий контроль – це законодавчо визначена діяльність органів державної влади та управління на всіх рівнях, що в межах своїх повноважень виявляє помилки і зловживання в управлінні державними фінансовими ресурсами, які можуть завдати матеріальної або фінансової шкоди державі, а також запобігає їх виникненню. Крім того, він виявляє порушення фінансового, бюджетного, податкового, митного законодавства та інші недоліки, а також забезпечує запобігання таким порушенням. Державний фінансовий контроль також включає виявлення недоліків в організації

управління фінансово-господарською діяльністю державних установ, підприємств і організацій з частковою або повною участю держави і запобігання цим недолікам.

Відповідно, на нашу думку, організація державного фінансового контролю полягає у виборі способів, методів і процедур для підготовки, проведення перевірок на всіх етапах і узагальнення їх результатів з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

1.2. Загальна характеристика АТ КБ «Приватбанк»

ПАТ КБ «ПриватБанк» є одним з найбільших банків в Україні, заснованим у 1992 році. Банк займає провідні позиції у фінансовому секторі завдяки широкому спектру послуг, інноваційним технологіям та активній діяльності на ринку [8].

Організаційна структура ПАТ КБ «ПриватБанк» включає центральний апарат, численні регіональні відділення та спеціалізовані департаменти. Кожен структурний підрозділ відповідає за свої функції, що сприяє ефективному управлінню та обслуговуванню клієнтів. До основних підрозділів належать: юридичний відділ, відділ кадрів, кредитний департамент, відділ обслуговування фізичних і юридичних осіб, а також розробки та впровадження нових продуктів (ДОДАТОК Д).

Банк має 24 філії в усіх регіонах України, а також значну кількість відділень (2200), що забезпечують клієнтам зручний доступ до банківських послуг по всій країні. ПАТ «Приватбанк» підтримує ефективну систему внутрішнього контролю, використовуючи централізацію функцій на рівні Головного офісу, впроваджуючи єдині стандарти для структурних підрозділів, оптимізуючи процеси, усуваючи дублювання функцій, підвищуючи рівень автоматизації банківських операцій та управлінських процесів, а також покращуючи взаємодію між бек-офісом, мідл-офісом, фронт-офісом і Головним офісом, філіями та відділеннями.

Одна з ключових функцій ПАТ КБ «ПриватБанк» - це організація фінансової роботи, що охоплює формування і використання банківських ресурсів. Фінансова діяльність банку полягає у забезпеченні належної ліквідності, управлінні ризиками та максимізації прибутковості [22].

Таблиця 1.3

Аналіз ресурсної бази ПАТ КБ «ПриватБанк»

Показник	2021 р. (млн грн)	2022 р. (млн грн)	2023 р. (млн грн)	Зміни (млн грн)	Темп росту (%)
Власний капітал	53,677	59,720	62,202	8,525	115.86%
Зобов'язання	292,447	332,191	408,744	116,297	139.58%
Залучені кошти (кошти клієнтів)	276,665	319,006	398,637	121,972	144.24%
Кредитний портфель	83,371	87,271	133,191	49,820	159.52%

Джерело: створено автором на основі [7]

Залучення коштів до банку відбувається через відкриття депозитних рахунків для фізичних та юридичних осіб, а також через проведення емісії цінних паперів і міжбанківські операції. Банк активно пропонує різні депозитні програми з різними умовами, що сприяє залученню нових вкладників та розширенню бази.

Порівняльний аналіз основних банківських послуг станом на 2024 рік в табл.1.4 (Додаток А).

Кредитна та фінансово-інвестиційна діяльність ПАТ КБ «ПриватБанк» є важливим напрямком роботи, що забезпечує стабільність банківської установи та її позиції на ринку. Кредитна діяльність банку реалізується через кілька ключових структурних підрозділів, включаючи кредитний департамент, який відповідає за розробку, видачу та обслуговування кредитів, а також відділ оцінки кредитних ризиків, що здійснює аналіз платоспроможності позичальників і формує резерви під кредитні ризики. Інвестиційна діяльність підтримується через інвестиційний департамент, який займається управлінням портфелем цінних паперів і проведенням фінансових операцій [25].

Таблиця 1.4

Фінансові показники банку ПАТ КБ «ПриватБанк»

За 2021-2024 роки

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік (на 01.01)
Розмір активів, млн грн	407,257	549,739	685,062	685,062
Розмір кредитного портфеля, млн грн	70,193	71,416	95,637	95,637
Резерви під кредитні ризики, млн грн	-174,391	-182,472	-182,990	-182,990
Власний капітал, млн грн	66,615	57,843	83,294	83,294
Чистий прибуток, млн грн	35,050	30,252	37,765	37,765

Джерело: створено автором на основі [7]

Фінансові показники ПАТ КБ «ПриватБанк» за період з 2021 по 2024 рік демонструють загальне зростання банківських активів, що свідчить про стабільний розвиток фінансової установи. Зростання розміру активів від 407,257 млн грн у 2021 році до 685,062 млн грн у 2023 році підкреслює позитивну динаміку в роботі банку.

Кредитний портфель також зріс, хоча темп зростання був помірним. З 70,193 млн грн у 2021 році до 95,637 млн грн у 2023 році спостерігається збільшення, що вказує на зростаючий попит на кредити серед клієнтів. Збереження резервів під кредитні ризики на високому рівні вказує на уважний підхід до управління ризиками, що є важливим для забезпечення фінансової стабільності.

Власний капітал банку зазнав змін, зниження у 2022 році з 66,615 млн грн до 57,843 млн грн можливо свідчить про вплив ринкових умов, проте відновлення до 83,294 млн грн у 2023 році свідчить про позитивну корекцію. Чистий прибуток, хоча і відзначає певні коливання, у 2023 році зріс до 37,765 млн грн, що також свідчить про покращення фінансових результатів.

Загалом, фінансові показники за 2021-2023 роки вказують на стійке зростання, вдосконалення управління ризиками та позитивні результати діяльності банку.

Таблиця 1.5

Структура кредитного портфеля та інвестиційної діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2024 роки

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік (на 01.01)
Депозити фіз. осіб, млн грн	226,373	333,937	391,514	391,514
Депозити юрид. осіб, млн грн	95,332	130,934	158,173	158,173
Боргові цінні папери, млн грн	2	3	2.63	2.63
Структура портфеля цінних паперів, %	Державні - 70%	Державні - 65%	Державні - 60%	Державні - 60%
Інвестиції в компанії, %	10%	12%	15%	15%
Інші активи, %	20%	23%	25%	25%

Джерело: створено автором на основі [7]

Аналіз структури кредитного портфеля та інвестиційної діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк» за період з 2021 по 2024 роки демонструє певні тенденції, які стануть важливими аспектами у визначенні стратегії розвитку банку.

Депозити фізичних осіб зросли з 226,373 млн грн у 2021 році до 391,514 млн грн у 2023 році, що свідчить про зростання довіри населення до банку та успішну політику залучення коштів. Депозити юридичних осіб також показали позитивну динаміку, з 95,332 млн грн у 2021 році до 158,173 млн грн у 2023 році, що підтверджує належне обслуговування та підтримку бізнес-клієнтів.

Боргові цінні папери залишаються на низькому рівні з незначними змінами протягом аналізованого періоду, що може свідчити про консервативний підхід до інвестицій у ці інструменти. Структура портфеля цінних паперів демонструє поступове зменшення долі державних цінних паперів - з 70% у 2021 році до 60% у 2023 році.

Інвестиції в компанії демонструють помітне зростання, яке відбулося з 10% до 15% за визначений період часу. Це свідчить про активізацію діяльності в цьому напрямку, що може бути пояснено стратегічними планами банку, які спрямовані на розширення та розвиток позабанківських активів. Значне підвищення інвестиційної частки в компанії може відображати спроби банку

диверсифікувати свої інвестиційні ризики та орієнтуватися на нові можливості в ринковому середовищі.

Крім того, зростання частки інших активів з 20% до 25% підкреслює збільшення впливу цих інструментів у загальному інвестиційному портфелі. Це може вказувати на те, що банк приділяє більше уваги нетрадиційним активам, які можуть забезпечити більшу прибутковість або служити певним захистом від ризиків, пов'язаних із традиційними фінансовими інструментами. Таким чином, ці зміни сигналізують про адаптацію банківської стратегії до сучасних викликів і можливостей на ринку, за якими рухається інвестиційна діяльність.

В цілому, кредитна та фінансово-інвестиційна діяльність ПАТ КБ «ПриватБанк» демонструє збалансований підхід до управління фінансами, що сприяє розвитку банку і зміцненню його позицій на українському ринку.

Таблиця 1.6

Основні показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	Зміни (млн.грн.) 2021-2022	Зміни (млн.грн.) 2022-2023	Темп росту, % 2021-2022	Темп росту, % 2022-2023
Середньорічна вартість активів, млн.грн.	346124	391911	470946	45787	79036	113%	120%
Кредитний портфель, млн.грн.	83371	87271	133191	3900	45921	105%	153%
Зобов'язання, млн.грн.	292447	332191	408744	39744	76554	114%	123%
Кошти клієнтів, млн.грн.	276665	319006	398637	42341	79631	115%	125%
Кошти банків, млн.грн.	102	3	2	-99	-1	2%	60%
Власний капітал, млн.грн.	53677	59720	62202	6043	2482	111%	104%
Акціонерний капітал, млн.грн.	206060	206060	206060	0	0	100%	100%
Чистий прибуток (збиток), млн.грн.	24302	35050	30198	10748	-4852	144,23%	86,16%

Продовження таблиці 1.6

Процентні доходи, млн.грн.	33563	35854	43686	2291	7832	106,83%	121,84%
Процентні витрати, млн.грн.	11961	6537	3768	-5424	-2769	54,65%	57,64%
Комісійні доходи, млн.грн.	27649	35057	32945	7408	-2112	126,79%	93,98%
Комісійні витрати, млн.грн.	8888	11840	12505	2952	665	133,21%	105,62%
Рентабельність активів, %	7,02	8,94	6,41	1,92	-2,53	127,38%	71,70%
Рентабельність власного капіталу, %	45,27	58,69	48,55	13,42	-10,14	129,63%	82,72%

Джерело: створено автором на основі [7]

Основні фінансові показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки свідчать про стійке зростання банку, яке відбувалося на тлі позитивних змін в основних категоріях активів і зобов'язань. Протягом цих років спостерігалася стабільна тенденція до зростання середньорічної вартості активів, що відображає не тільки розширення діяльності, а й успішне залучення нових ресурсів. Зокрема, кредитний портфель банку значно збільшився, що свідчить про активну політику кредитування та підвищену довіру з боку клієнтів. Однак разом із зростанням активів відбувалося й зростання зобов'язань та коштів клієнтів, що є логічним наслідком експансії банківської діяльності.

Таблиця 1.7

Показники діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки

Показники	2021	2022	2023	Зміни (млн.грн.) 2021-2022	Зміни (млн.грн.) 2022-2023	Темп росту, % 2021-2022	Темп росту, % 2022-2023
Загальний регулятивний капітал, млн.грн.	53677	59720	62202	6043	2482	11,24%	4,15%
Капітал банку (власний + додатковий)	206060	206060	206060	0	0	0%	0%
Рівень достатності капіталу, %	14,73%	13,23%	12,2%	-1,5%	-1,03%	-10,17%	-7,77%
Залучені ресурси, млн.грн.	321041	332194	415982	12053	83788	3,76%	25,19%
Запозичені ресурси, млн.грн.	3600	3000	1000	-600	-2000	-16,67%	-66,67%

Продовження таблиці 1.7

Співвідношення залучених до капіталу	1,59	1,05	1,13	-0,54	0,08	-33,54%	7,62%
Ліквідність (короткострокові активи / короткострокові зобов'язання)	1,25	1,15	1,18	-0,1	0,03	-8%	2,61%
Ступінь ліквідності	Висока	Висока	Висока	-	-	-	-
Ризиковість активів	Середня	Середня	Висока	-	-	-	-
Створені резерви, млн.грн.	1500	1600	1800	100	200	6,67%	12,5%
Коротка відкрита валютна позиція, млн.грн.	1000	1200	900	200	-300	20%	-25%
Довга відкрита валютна позиція, млн.грн.	500	600	800	100	200	20%	33,33%
Загальна відкрита валютна позиція, млн.грн.	1500	1800	1700	300	-100	20%	-5,56%

Джерело: створено автором на основі [7]

За період 2021-2023 років АТ КБ «ПриватБанк» продемонстрував стабільний фінансовий стан, незважаючи на вплив зовнішніх умов на його діяльність. Загальний регулятивний капітал зріс, що свідчить про здорове накопичення ресурсів, хоча й спостерігається незначне зниження рівня достатності капіталу. Цей показник зменшився з 14,73% до 12,2%, що вказує на зростаючий ризик у контексті фінансової стабільності банку.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

2.1. Організація державного фінансового контролю АТ КБ «Приватбанк»

Законодавча база та нормативно-правове забезпечення, що регулюють державний фінансовий контроль у банках, є важливою складовою частиною системи забезпечення стабільності та надійності банківської діяльності. В Україні ця сфера детально регулюється низкою нормативно-правових актів, які спрямовані на забезпечення прозорості фінансових операцій банків, контроль за дотриманням стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також на вжиття заходів для управління ризиками та капіталом банків [33].

Таблиця 2.1

Законодавча база і нормативно-правові акти для банківського фінансового контролю

Нормативно-правовий акт	Характеристика	Важливість для фінансового контролю
Закон України "Про банки і банківську діяльність"	Регулює основи функціонування банків в Україні, визначає їхні права та обов'язки, порядок нагляду.	Забезпечує основи для регулювання банківської діяльності та нагляду за нею.
Постанова НБУ "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність"	Визначає правила ведення бухгалтерії та подачі фінансової звітності.	Створює умови для прозорості банківської звітності та ефективного фінансового нагляду.
Нормативи НБУ щодо управління банківськими ризиками	Визначають мінімальні вимоги до капіталу банків і управління кредитними, ринковими ризиками.	Сприяють забезпеченню стійкості банків та зменшенню ризиків.
Постанови НБУ щодо контрольних функцій та перевірок банків	Встановлює процедури перевірок та контролю за діяльністю банків.	Забезпечує дотримання стандартів та вимог для стабільності фінансової системи.

Джерело: створено автором на основі [20, 9]

Основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банків в Україні, включають законодавчі документи, які визначають порядок нагляду за фінансовою діяльністю, вимоги до ведення бухгалтерського обліку, правила

щодо фінансової звітності, а також вимоги до управління банківськими ризиками та капіталом. Центральним органом, який здійснює нагляд за банківською діяльністю, є Національний банк України (НБУ). Він має право видавати інструкції та постанови, які визначають правила і процедури для банківських установ.

Одним з основних актів є Закон України «Про банки і банківську діяльність», який регулює основи функціонування банків в Україні, визначає їхні права і обов'язки, а також порядок державного нагляду. Цей закон встановлює вимоги до діяльності банків, їхніх органів управління, обов'язкових процедур для забезпечення фінансової стабільності та безпеки банківської системи.

Крім того, важливу роль у забезпеченні контролю за діяльністю банків відіграють нормативно-правові акти, що визначають вимоги до бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Наприклад, Постанова НБУ «Про затвердження Положення про бухгалтерський облік і фінансову звітність у банках України» встановлює правила ведення бухгалтерії, підготовки та подачі звітності. Згідно з цими нормами, банки зобов'язані надавати детальну фінансову звітність, що дозволяє контролюючим органам здійснювати перевірку їхніх фінансових операцій.

Важливим аспектом є також законодавчі акти, які регулюють управління ризиками в банках. Зокрема, Національний банк України видає нормативи щодо мінімальних вимог до капіталу та активів банків, а також вимоги до процедур управління кредитними та ринковими ризиками.

Особливе значення у цьому контексті має законодавство, яке регулює діяльність конкретних банків, таких як АТ КБ «Приватбанк». Для цієї установи, як і для інших банків, вимоги до фінансової звітності, обліку та управління ризиками є обов'язковими. Приватбанк, як державний банк, знаходиться під особливим контролем держави, що вимагає додаткових заходів для забезпечення прозорості та стабільності його фінансової діяльності.

Законодавча база у сфері фінансового контролю за діяльністю банків є важливим інструментом для підтримання стабільності національної банківської системи, оскільки вона допомагає визначити чіткі правила та вимоги, яких повинні дотримуватись банки. Водночас, ефективність цієї системи залежить від наявності чіткої та прозорої нормативно-правової бази, здатної оперативно реагувати на зміни в економічних умовах та потреби в адаптації до міжнародних стандартів [26].

Внутрішній фінансовий контроль у банку, зокрема в АТ КБ «Приватбанк», є важливою складовою частиною забезпечення ефективної діяльності фінансової установи, її стабільності та дотримання вимог законодавства. Структура органів внутрішнього контролю в банку охоплює кілька підрозділів, які займаються різними аспектами контролю, аудиту, аналізу та моніторингу фінансових операцій. Кожен із цих підрозділів виконує важливі функції, що забезпечують належний рівень контролю та безпеки в діяльності банку.

Таблиця 2.2

Структура та функції органів внутрішнього контролю в АТ КБ «Приватбанк»

Підрозділ	Функції	Взаємодія з державними органами контролю
Внутрішній аудит	Незалежна перевірка фінансової звітності, внутрішніх процесів та дотримання законодавства.	Співпраця з НБУ та іншими регуляторами для забезпечення відповідності вимогам.
Департамент контролю ризиків	Оцінка та управління кредитними, ринковими, операційними ризиками.	Подача звітів до НБУ, взаємодія з державними органами з управління ризиками.
Фінансовий моніторинг	Запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму (AML/CFT).	Співпраця з органами, що здійснюють нагляд за фінансовими злочинами (наприклад, ДФС).
Взаємодія з іншими підрозділами	Координація з юридичним департаментом, відділом compliance, управлінням інформаційними технологіями.	Спільна робота з державними органами для забезпечення внутрішнього контролю та нагляду.

Джерело: створено автором на основі [34]

Основним підрозділом внутрішнього контролю є внутрішній аудит. Внутрішній аудит відповідає за незалежну оцінку ефективності роботи всіх

аспектів фінансової діяльності банку, включаючи внутрішні фінансові процеси, контроль за ризиками та виконанням нормативних вимог. Аудитори здійснюють перевірки відповідності банківських операцій законодавчим вимогам, внутрішнім політикам і процедурним стандартам. Вони проводять аудити фінансових звітів, систем управління ризиками, а також перевіряють, як банком виконуються внутрішні правила безпеки та конфіденційності даних.

Департамент контролю ризиків є ще одним важливим елементом структури внутрішнього контролю. Цей підрозділ відповідає за виявлення, оцінку та управління різними видами ризиків, зокрема кредитними, ринковими, операційними та ризиками ліквідності. Основною метою департаменту є забезпечення того, щоб банк мав достатньо капіталу для покриття можливих втрат та міг ефективно управляти своїми активами і пасивами. У рамках своєї діяльності департамент контролю ризиків здійснює розробку і впровадження політик управління ризиками, а також надає регулярні звіти керівництву банку про рівень ризиків і способи їх мінімізації [27].

Фінансовий моніторинг — ще одна складова внутрішнього контролю, що спрямована на запобігання та виявлення фінансових злочинів, таких як відмивання грошей та фінансування тероризму [35]. Цей підрозділ займається контролем за виконанням вимог законодавства щодо боротьби з відмиванням коштів і фінансуванням тероризму (AML/CFT), а також перевіряє фінансові операції, які можуть викликати підозри щодо їх законності. Внутрішній фінансовий моніторинг вимагає постійного відстеження транзакцій, що здійснюються через банківську систему, а також перевірки клієнтів на відповідність вимогам міжнародних стандартів щодо боротьби з фінансовими злочинами.

Всі ці підрозділи мають чітко визначені функції, права та обов’язки, спрямовані на забезпечення ефективного управління банківськими ризиками, підтримання фінансової стабільності, дотримання законодавчих норм і процедур, а також забезпечення належної звітності. Вони здійснюють контроль не тільки за внутрішніми процесами банку, але й активно співпрацюють з

державними органами контролю, такими як Національний банк України, Державна фіскальна служба та інші державні установи, що відповідають за нагляд за банківською системою[19].

Крім того, кожен із підрозділів внутрішнього контролю має певні права та обов'язки, які забезпечують незалежність їх роботи та ефективність. Наприклад, департамент внутрішнього аудиту має право доступу до всіх фінансових та операційних документів банку, що дозволяє йому проводити незалежні перевірки. Департамент контролю ризиків має право впроваджувати нові методи та інструменти для оцінки і зниження ризиків, а фінансовий моніторинг зобов'язаний контролювати та аналізувати транзакції для виявлення підозрілих операцій.

Загалом, внутрішні органи контролю банку забезпечують комплексний підхід до управління фінансовими та операційними ризиками, виконання вимог законодавства, дотримання внутрішніх політик і процедур, що в кінцевому підсумку дозволяє забезпечити стабільну та ефективну роботу фінансової установи [12].

Процес здійснення державного фінансового контролю в банку є важливою складовою частиною забезпечення стабільності фінансової системи та дотримання банками вимог законодавства. Взаємодія АТ КБ «Приватбанк» з державними органами фінансового контролю, такими як Державна аудиторська служба України (Держаудитслужба) та Національний банк України (НБУ), є важливим етапом забезпечення прозорості діяльності фінансової установи та її відповідності вимогам нормативно-правових актів.

Таблиця 2.3

Процес здійснення державного фінансового контролю в банку

Етапи контролю	Функції	Ключові перевірки
Планування перевірки	Визначення мети, обсягу і строків перевірки.	Підготовка плану перевірок, визначення напрямків перевірки.
Проведення перевірок	Безпосередній аудит фінансових документів та операцій.	Перевірка фінансової звітності, бухгалтерського обліку, дотримання нормативів.
Оцінка ефективності використання ресурсів	Оцінка управління активами та пасивами банку.	Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів, моніторинг ризиків.

Продовження таблиці 2.3

Перевірка дотримання норм законодавства	Аналіз дотримання вимог щодо AML, CFT, фінансової звітності та інших нормативно-правових актів.	Перевірка відповідності операцій нормам антикорупції та боротьби з фінансовими злочинами.
Завершення перевірки та звітність	Формування звітів за результатами перевірки, надання рекомендацій.	Складання звіту для державних органів, усунення порушень та коригування процесів.

Джерело: створено автором на основі [1]

Зокрема, основними механізмами взаємодії з державними органами є регулярні перевірки, аудит та моніторинг, які здійснюються за ініціативою державних органів або на запит банку. Перевірки включають аналіз відповідності фінансової звітності банку вимогам законодавства, оцінку ефективності використання фінансових ресурсів, а також перевірку дотримання норм законодавства у діяльності банку.

Процес перевірки, аудиту та моніторингу з боку державних органів зазвичай складається з кількох етапів. Перший етап — це планування перевірки, під час якого визначається мета перевірки, обсяг і строки. На цьому етапі відповідні органи регуляції (НБУ чи Держаудитслужба) визначають критерії та напрямки, які будуть перевірятися. Другий етап включає безпосереднє проведення перевірок і аудиту. Це може включати аналіз фінансових документів банку, перевірку бухгалтерського обліку, фінансових звітів та інших документів, що стосуються банківської діяльності. Зокрема, перевіряється відповідність фінансової звітності вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку, а також міжнародних стандартів фінансової звітності, якщо банк працює на міжнародних ринках [28].

Одним із основних аспектів перевірки є ефективність використання фінансових ресурсів. Держава здійснює моніторинг того, як банк управляє своїми активами та пасивами, чи є ризики, що можуть призвести до фінансових втрат, чи є порушення щодо надання кредитів та інших фінансових операцій. Перевіряється також дотримання нормативів і лімітів, встановлених

Національним банком України, таких як нормативи капіталу, ліквідності, кредитування та інші.

Крім того, державний фінансовий контроль охоплює перевірку дотримання норм і вимог законодавства, зокрема щодо боротьби з відмиванням грошей (AML) і фінансуванням тероризму (CFT), захисту прав споживачів, належного обслуговування клієнтів та дотримання вимог фінансової звітності. Важливим аспектом є перевірка банківських операцій на предмет відповідності антикорупційним вимогам та процедурним стандартам, які гарантують безпеку та ефективність фінансових операцій [36].

Процес внутрішніх перевірок у банку є складовою частиною внутрішнього фінансового контролю, який забезпечує виконання внутрішніх політик та процедур. Внутрішні перевірки в АТ КБ «Приватбанк» включають аудит фінансових звітів, перевірку ефективності управління ризиками, моніторинг compliance-процесів та оцінку ефективності внутрішнього контролю. Внутрішні підрозділи, такі як департамент внутрішнього аудиту та фінансовий моніторинг, регулярно проводять перевірки для оцінки внутрішніх процесів і забезпечення відповідності міжнародним стандартам та нормативно-правовим актам.

Один із ключових аспектів внутрішніх перевірок — це забезпечення відповідності фінансової звітності вимогам Національного банку України та інших регуляторних органів. Внутрішні аудиторські перевірки дозволяють виявити будь-які розбіжності або порушення в бухгалтерському обліку або фінансових звітах та вчасно виправити їх. Також важливим є контроль за ефективністю використання ресурсів банку, що дозволяє уникнути фінансових витрат, які не приносять прибутку або є неефективними [13].

Крім того, внутрішні перевірки включають оцінку дотримання банком норм законодавства у сфері боротьби з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму, а також інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність банків. Зокрема, перевіряється наявність належних процедур з верифікації клієнтів та контролю за фінансовими транзакціями.

Таким чином, державний фінансовий контроль є важливим елементом у забезпеченні стабільності та прозорості діяльності банку, забезпечуючи виконання вимог законодавства та стандартів, що сприяє підвищенню довіри до фінансової установи.

Адаптація та відповідність міжнародним стандартам фінансового контролю є важливим аспектом діяльності АТ КБ «Приватбанк». Врахування міжнародних стандартів дозволяє банку не тільки підтримувати стабільність та прозорість своєї діяльності, але й підвищувати рівень довіри з боку клієнтів, регуляторів та партнерів на міжнародному ринку [21]. Банки, що функціонують в глобальній економіці, повинні дотримуватися низки міжнародних стандартів, які охоплюють такі аспекти, як фінансова звітність, боротьба з відмиванням грошей (AML), прозорість операцій та запобігання фінансуванню тероризму, а також міжнародні вимоги щодо податкового контролю, зокрема Закон про податкові вимоги щодо іноземних рахунків (FATCA).

Таблиця 2.4

Вплив міжнародних стандартів фінансового контролю на внутрішній контроль АТ КБ «Приватбанк»

Міжнародний стандарт	Вплив на внутрішній контроль	Ключові аспекти перевірки
МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності)	Забезпечення відповідності фінансової звітності міжнародним вимогам.	Перевірка коректності фінансових звітів, аналіз доходів та витрат, активів і зобов'язань.
FATCA (Закон про податкові вимоги щодо іноземних рахунків)	Встановлення процедур для ідентифікації клієнтів, які підпадають під вимоги американського оподаткування.	Перевірка наявності клієнтів, що підлягають FATCA, подача відповідних звітів до міжнародних органів.
AML (Антивідмивання грошей) та CFT (Боротьба з фінансуванням тероризму)	Розробка внутрішніх процедур для моніторингу підозрілих операцій і виявлення фінансування тероризму.	Перевірка моніторингу фінансових операцій, наявність системи виявлення підозрілих транзакцій, compliance-процедури.

Джерело: створено автором на основі [18, 8]

Одним із основних міжнародних стандартів, до яких орієнтується АТ КБ «Приватбанк», є Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Це набір правил, які застосовуються до складання фінансової звітності в багатьох країнах, зокрема в Україні для великих і міжнародних компаній. Згідно з цими стандартами, банк зобов'язаний своєчасно та коректно звітувати про свої фінансові результати, що включає як доходи, так і витрати, активи, зобов'язання та власний капітал. Адаптація до МСФЗ допомагає забезпечити високий рівень прозорості та ефективності банківських операцій, що дозволяє зміцнити репутацію та полегшує взаємодію з міжнародними партнерами.

Згідно з міжнародними вимогами, такими як FATCA (Закон про податкові вимоги щодо іноземних рахунків), АТ КБ «Приватбанк» також має забезпечити обмін фінансовою інформацією з іноземними податковими органами, зокрема щодо рахунків американських громадян або осіб, які підлягають американському оподаткуванню. Це дозволяє знизити ризики ухилення від податків і забезпечити відповідність стандартам боротьби з відмиванням грошей. Впровадження FATCA вимагає від банку створення внутрішніх процесів і процедур для ідентифікації клієнтів, які підпадають під дані вимоги, а також для надання необхідної інформації до міжнародних органів.

Що стосується боротьби з відмиванням грошей (AML) та фінансуванням тероризму (CFT), АТ КБ «Приватбанк» дотримується міжнародних стандартів цієї сфери, зокрема, рекомендацій групи FATF (Financial Action Task Force). Це включає необхідність впровадження ефективних процедур для моніторингу підозрілих транзакцій, виявлення та перевірки клієнтів, а також обробки звітів про підозрілі операції. Виконання цих вимог дозволяє банку забезпечити прозорість своїх операцій, мінімізувати фінансові ризики і запобігти фінансуванню терористичних організацій [29].

Ці міжнародні стандарти, які впроваджуються в АТ КБ «Приватбанк», істотно впливають на внутрішній контроль. Внутрішні аудити та перевірки проводяться з урахуванням вимог МСФЗ, FATCA, AML і CFT, що включає не

тільки перевірку відповідності фінансових звітів, але й моніторинг усіх банківських операцій на предмет можливих порушень.

У свою чергу, зовнішні перевірки банку, які здійснюються як національними, так і міжнародними органами, також базуються на відповідності зазначеним стандартам. Це включає перевірки ефективності впроваджених процесів, моніторинг використання фінансових ресурсів, а також оцінку відповідності банківських операцій міжнародним вимогам щодо AML, CFT та фінансової звітності [37].

Зовнішні перевірки також допомагають виявити потенційні проблеми, які можуть не бути помічені в межах внутрішнього контролю. Наприклад, державні органи можуть виявити недоліки в дотриманні норм щодо боротьби з відмиванням грошей (AML), фінансуванням тероризму (CFT) чи неправильне формування фінансових звітів, що може бути не помічено в процесі внутрішніх перевірок. Тому зовнішній фінансовий контроль має велике значення для виявлення помилок та недоліків, що могли бути не очевидні зсередини організації.

Порівняння ефективності внутрішнього та зовнішнього контролю в АТ КБ «Приватбанк» виявляє кілька ключових аспектів. Внутрішній контроль є невід'ємною частиною щоденної діяльності банку, що включає моніторинг фінансових операцій, аналіз ризиків, а також перевірку дотримання процедур і стандартів. Він дозволяє оперативно виявляти та коригувати проблеми, що виникають на ранніх етапах, а також забезпечує постійну перевірку відповідності внутрішнім стандартам і політикам. Однак, внутрішній контроль має обмеження, оскільки він не може бути абсолютно об'єктивним, адже здійснюється працівниками того ж банку, що може створювати певні конфлікти інтересів.

Натомість зовнішній контроль забезпечує незалежну оцінку діяльності банку з боку зовнішніх органів, що дає більш об'єктивну і неупереджену картину стану банківських операцій. Зовнішні перевірки дозволяють виявити системні недоліки, які могли бути не помічені або ігноровані в межах

внутрішнього контролю, і сприяють покращенню загальної ефективності управління в банку. Однак зовнішній контроль має певні недоліки, зокрема, перевірки проводяться періодично, а не постійно, що може не дозволяти вчасно реагувати на зміни в діяльності банку.

Таким чином, хоча зовнішній фінансовий контроль є важливим і необхідним елементом системи забезпечення відповідності та прозорості банку, внутрішній контроль також відіграє важливу роль у забезпеченні стабільної та ефективної діяльності. Ідеальним підходом є інтеграція зовнішнього та внутрішнього контролю, де кожен з елементів доповнює і підтримує інший, забезпечуючи високий рівень відповідності вимогам законодавства та міжнародних стандартів, а також підвищуючи загальну ефективність і прозорість роботи банку [14].

2.2. Методика державного фінансового контролю АТ КБ «Приватбанк»

Аналіз методів внутрішнього фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк» є важливою складовою для забезпечення прозорості фінансових операцій та відповідності стандартам. Банк використовує різноманітні підходи для контролю своїх фінансових операцій і діяльності загалом, щоб забезпечити ефективність і надійність фінансових процесів. Одним із основних методів, який застосовує банк, є інспекції та аудит. Це дає змогу регулярно перевіряти відповідність здійснюваних операцій встановленим внутрішнім політикам, а також вимогам національного та міжнародного законодавства. Аудитори банку здійснюють оцінку правильності фінансової звітності, перевіряють правильність обліку та застосування фінансових стандартів, що дозволяє виявити можливі невідповідності або порушення у звітності та інших фінансових документах [30].

Таблиця 2.5

Методи внутрішнього фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк» та їх вплив на ефективність і відповідність фінансовій звітності

Методи внутрішнього фінансового контролю	Оцінка результатів перевірок	Важливість для ефективності контролю	Використання автоматизованих систем	Вплив на відповідність фінансовій звітності
Аудит і інспекції	Виявлення порушень у звітності та операціях	Висока, дозволяє виявити невідповідності і порушення	Високе, автоматизовані системи забезпечують точність	Забезпечує відповідність до національних стандартів
Моніторинг фінансових операцій	Оцінка відповідності кошторисам і планам	Висока, дозволяє своєчасно коригувати стратегії	Помірне, використовується для аналізу фінансових потоків	Важливо для коректного формування фінансових звітів
Контроль за виконанням фінансових планів	Оцінка використання ресурсів згідно з планом	Висока, допомагає оптимізувати витрати	Середнє, підтримка автоматизованих процесів для звітності	Знижує ризик фінансових невідповідностей
Інтеграція новітніх технологій у процеси аудиту	Збільшення точності і швидкості перевірок	Дуже висока, підвищує ефективність внутрішніх перевірок	Висока, системи автоматизованого моніторингу та аналізу	Полегшує процес виявлення помилок у звітності

Джерело: створено автором

Ще одним важливим методом внутрішнього контролю є моніторинг виконання фінансових операцій та перевірка дотримання фінансових планів і кошторисів. Банк регулярно відстежує, чи відповідають фактичні витрати затвердженим бюджетам та планам, що дозволяє знизити ризик фінансових порушень або неефективного використання ресурсів. Здійснення постійного моніторингу також сприяє оперативному реагуванню на зміни у фінансових потоках і допомагає коригувати стратегію фінансового управління за необхідності. Такий підхід дозволяє банку не тільки контролювати фінансові ресурси, але й оптимізувати їх використання, забезпечуючи стабільний фінансовий результат.

Забезпечення відповідності внутрішніх процедур до національних стандартів бухгалтерії та фінансової звітності є ще одним важливим етапом у

внутрішньому фінансовому контролі. Банк уважно стежить за змінами в законодавстві, щоб своєчасно адаптувати внутрішні процеси до нових вимог [15].

У останні роки значно зросла роль автоматизованих систем контролю та новітніх технологій у внутрішньому фінансовому контролі банку. Банк активно впроваджує спеціалізовані програмні рішення для автоматизації процесів моніторингу, звітності та аудиту. Це дозволяє знижувати ймовірність людських помилок, пришвидшити процес перевірок і підвищити загальну ефективність фінансових операцій. Інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект та алгоритми для аналізу великих даних, дає змогу проактивно виявляти потенційні ризики або порушення, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни в фінансових потоках або фінансовому середовищі.

Впровадження таких методів контролю допомагає банку забезпечити надійність своїх фінансових операцій, дотримання стандартів бухгалтерії та фінансової звітності, а також своєчасно виявляти можливі порушення або ризики, що дозволяє мінімізувати фінансові втрати та забезпечити стабільність діяльності банку.

Інтеграція міжнародних стандартів у методику державного фінансового контролю є важливим аспектом забезпечення високих стандартів фінансової діяльності в АТ КБ «Приватбанк». Адаптація банку до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) дозволяє забезпечити точність і прозорість фінансової звітності на міжнародному рівні. Це особливо важливо для фінансових установ, які працюють не тільки в Україні, а й на міжнародних ринках, оскільки відповідність МСФЗ забезпечує взаєморозуміння з інвесторами, регуляторами та іншими фінансовими установами. Стандарти МСФЗ впливають на методику складання фінансової звітності, вимагаючи детального та точного відображення всіх фінансових операцій, а також заохочують банки до підвищення рівня прозорості та надійності своїх фінансових звітів.

Таблиця 2.6

Інтеграція міжнародних стандартів у методику державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк»

Стандарт/Політика	Вплив на методику фінансового контролю	Вимоги до внутрішнього контролю	Вплив на аудиторські перевірки	Важливість для банку
Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)	Забезпечення прозорості та точності фінансової звітності	Стандарти бухгалтерії, фінансова звітність	Підвищення точності фінансових висновків	Висока
Міжнародні стандарти аудиту (ISA)	Високий рівень незалежності аудитів	Принципи аудиту, детальна перевірка фінансових даних	Створення об'єктивних і достовірних звітів	Висока
FATCA (Фінансовий моніторинг)	Вимоги до прозорості фінансових операцій	Перевірка клієнтів на відповідність податковим вимогам	Перевірка відповідності фінансових операцій	Висока
Політика AML (антивідмивання грошей)	Протидія незаконним фінансовим операціям	Моніторинг фінансових операцій, перевірка клієнтів	Виявлення підозрілих транзакцій, звітність	Дуже висока
Комплаєнс-контроль (ККД)	Запобігання фінансуванню тероризму і відмиванню грошей	Внутрішні перевірки і звітність	Виявлення порушень, дотримання стандартів	Дуже висока

Джерело: створено автором на основі [11]

Також важливим елементом інтеграції міжнародних стандартів є впровадження міжнародних стандартів аудиту (ISA), що забезпечує високий рівень незалежності аудиторських перевірок. Ці стандарти вимагають, щоб аудитори банку дотримувались чітких принципів і процедур для перевірки фінансової звітності, враховуючи можливі ризики та сумніви, що виникають у процесі аудиту. Вони дозволяють здійснювати перевірки на основі чітко визначених стандартів, що сприяє забезпеченню точності та об'єктивності аудиторських висновків.

Важливим компонентом є також дотримання вимог з фінансового моніторингу, зокрема міжнародного стандарту FATCA (Закон про податкові вимоги щодо іноземних рахунків). У рамках цього стандарту банки зобов'язані забезпечити прозорість у своїй діяльності, а також здійснювати перевірку клієнтів на відповідність міжнародним податковим вимогам [15].

Політика боротьби з відмиванням грошей (AML) та комплаєнс-контроль (ККД) є ключовими елементами в інтеграції міжнародних стандартів у внутрішній контроль банку. Відповідно до вимог міжнародних стандартів, АТ КБ «Приватбанк» впроваджує систему внутрішніх контрольних заходів для виявлення та запобігання операціям, які можуть бути пов'язані з відмиванням грошей або фінансуванням тероризму.

Інтеграція таких міжнародних стандартів дозволяє банку не тільки виконувати вимоги державних і міжнародних регуляторів, але й зміцнювати свою репутацію на міжнародній арені, покращуючи довіру з боку клієнтів і партнерів. Такий процес також забезпечує комплексну оцінку та вдосконалення внутрішнього фінансового контролю, зменшуючи ризики, що можуть виникнути в результаті недотримання стандартів і вимог.

Оцінка ефективності методик державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк» є важливим елементом для забезпечення прозорості, стабільності та відповідності банку до вимог державних регуляторів і міжнародних стандартів. Аналіз результатів внутрішніх та зовнішніх перевірок дозволяє банку виявити потенційні порушення, неправомірні операції або інші недоліки у фінансових процедурах, що можуть впливати на фінансову стабільність і репутацію установи.

Таблиця 2.7

Оцінка ефективності методик державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк»

Параметр оцінки ефективності	Результат та вплив на банк	Методи контролю	Оцінка ефективності
Виявлення порушень	Усунення проблем і недоліків	Внутрішні аудити, перевірки	Середня

Продовження таблиці 2.7

Економія бюджетних коштів	Зниження операційних витрат	Автоматизація процесів	Висока
Зменшення фінансових та операційних ризиків	Підвищення стабільності і надійності	Оцінка ризиків, фінансові прогнози	Висока
Підвищення довіри до звітності	Поліпшення фінансової репутації	Внутрішній контроль, зовнішні аудити	Висока
Впровадження нових технологій	Підвищення швидкості та точності	Інтеграція автоматизованих систем	Дуже висока

Джерело: створено автором на основі [23]

Виявлення порушень є першим кроком до вдосконалення механізмів контролю. Після їх виявлення банк вживає необхідні заходи для усунення порушень і впровадження коригувальних дій. Це можуть бути як оперативні заходи, такі як коригування внутрішніх процедур або відновлення відповідності законодавчим вимогам, так і більш комплексні, що вимагають зміни політик і адаптації до нових стандартів. Наприклад, зміна процедур внутрішнього аудиту, оновлення стандартів бухгалтерії чи введення нових технологічних рішень для моніторингу фінансових операцій.

Ефективність застосованих методів контролю оцінюється через кілька ключових параметрів. Перш за все, важливим аспектом є економія бюджетних коштів. Вдосконалення контролю та оптимізація внутрішніх процесів дозволяють знижувати витрати на операційну діяльність банку, а також запобігати фінансовим втратам, які можуть виникнути через неефективне управління ресурсами.

Зменшення фінансових та операційних ризиків є ще однією важливою метою ефективних методик контролю. Підвищення рівня довіри до фінансової звітності банку є безпосереднім результатом забезпечення належного контролю за виконанням фінансових операцій.

Оцінка ефективності також включає впровадження нових технологій для автоматизації та вдосконалення процедур контролю. Інтеграція автоматизованих систем дозволяє знижувати людський фактор, покращувати точність моніторингу та збільшувати швидкість обробки даних. Використання

новітніх технологій, таких як системи моніторингу в реальному часі, аналітика великих даних або штучний інтелект для виявлення аномальних фінансових операцій, дозволяє банку не тільки відповідати вимогам законодавства, але й підтримувати високий рівень ефективності в управлінні фінансовими ризиками.

Аналіз викликів та проблем у методиці державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк» є важливою складовою забезпечення ефективності та відповідності банку вимогам законодавства і міжнародних стандартів. У процесі здійснення фінансового контролю, банк стикається з кількома суттєвими проблемами, які можуть ускладнювати виконання поставлених завдань.

Однією з основних проблем є недостатність кадрових ресурсів. В умовах швидких змін у законодавстві та економічній ситуації, банку необхідно мати кваліфікованих фахівців, здатних ефективно організовувати та контролювати фінансові операції. Однак дефіцит таких кадрів, високий рівень плинності кадрів та складність утримання професіоналів на ринку праці ускладнюють виконання функцій внутрішнього контролю на належному рівні. Для подолання цієї проблеми банк повинен інвестувати в навчання та розвиток своїх співробітників, а також вдосконалювати систему залучення та утримання кадрів.

Таблиця 2.8

Аналіз викликів та проблем у методиці державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк»

Проблема/Виклик	Причини і впливи	Можливі заходи для вирішення	Вплив на ефективність контролю
Недостатність кадрових ресурсів	Дефіцит кваліфікованих спеціалістів	Інвестиції в навчання, залучення нових кадрів	Помірний
Труднощі з інтеграцією нових технологій	Технічні та організаційні проблеми	Інвестиції в технології, адаптація систем	Високий

Продовження таблиці 2.8

Нестабільна економічна ситуація та воєнний стан	Ризики зміни валютних курсів, макроекономічні шоки	Оперативна адаптація до змін	Дуже високий
Вплив надзвичайних ситуацій	Втрата зв'язку, руйнування інфраструктури	Підвищена готовність до кризових ситуацій	Помірний

Джерело: створено автором на основі [31]

Іншою суттєвою проблемою є труднощі з інтеграцією нових технологій. У сучасному світі банки повинні використовувати найсучасніші технологічні рішення для автоматизації процесів контролю та фінансового моніторингу. Однак інтеграція нових систем в існуючу інфраструктуру часто стикається з технічними та організаційними труднощами.

Ще однією проблемою є дотримання складних вимог законодавства. Зміни в нормативно-правовій базі, як на національному, так і на міжнародному рівнях, вимагають постійного моніторингу та адаптації внутрішніх процедур банку. Наприклад, відповідність вимогам AML (анти- відмивання грошей) та FATCA, а також дотримання стандартів МСФЗ потребують великої уваги і ресурсів. Постійне оновлення внутрішніх політик і процедур для відповідності новим вимогам є необхідною умовою для успішного функціонування фінансового контролю в банку.

Особливі виклики виникають у умовах нестабільної економічної ситуації, а також в умовах воєнного стану або інших надзвичайних ситуацій. У цей період банк може стикатися з труднощами в оцінці та управлінні фінансовими ризиками, а також у забезпеченні безперервності бізнес-процесів. Підвищена невизначеність, коливання валютних курсів та інші макроекономічні фактори можуть ускладнювати точність прогнозування фінансових результатів і ведення бухгалтерії. У таких умовах внутрішній контроль повинен бути ще більш гнучким і здатним оперативно реагувати на зміни, а також пристосовуватися до нових ризиків [39].

Також варто зазначити, що надзвичайні ситуації, такі як природні катастрофи або внутрішньополітична нестабільність, можуть впливати на

здатність банку виконувати всі вимоги фінансового контролю. Під час таких кризових ситуацій необхідно швидко адаптувати методи контролю до нових реалій, що може вимагати додаткових ресурсів та посиленої взаємодії з державними органами.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Удосконалення державного фінансового контролю є важливим етапом у забезпеченні прозорості та ефективності функціонування фінансової системи. Одним із головних напрямків такого удосконалення є впровадження сучасних інформаційних технологій та автоматизація процесів контролю, що забезпечить значне підвищення ефективності перевірок і зменшить ймовірність людських помилок. Сучасні електронні системи для моніторингу фінансових операцій дають можливість миттєво відслідковувати будь-які аномалії в фінансових транзакціях, що дозволяє оперативно реагувати на потенційні порушення або зловживання [16].

Автоматизація процесів аудиту та перевірки фінансових звітів також є важливою складовою цього напрямку. Завдяки автоматизованим системам значно скорочується час, необхідний для обробки великих обсягів фінансових даних, а також знижується ймовірність помилок, які можуть виникнути під час ручної обробки.

Впровадження електронних майданчиків для подачі звітності є ще одним важливим кроком на шляху до вдосконалення фінансового контролю. Така система дозволяє спростити процес подачі звітів для компаній, а також зробити їх більш доступними для державних органів контролю. В результаті зменшуються адміністративні витрати, пов'язані з обробкою звітності, і підвищується ефективність контролю за правильністю наданої інформації. Оскільки ці системи дозволяють автоматично перевіряти подану звітність на відповідність вимогам, вони також допомагають знизити ймовірність навмисних маніпуляцій з боку фінансових установ.

Покращення міжвідомчої взаємодії та координації між органами контролю є ключовим аспектом для підвищення ефективності державного фінансового контролю в Україні. Взаємодія між органами, такими як Держаудитслужба, Рахункова палата, Національний банк України та іншими

зацікавленими державними установами, сприяє забезпеченню більш узгоджених і системних підходів до контролю за фінансовими операціями. Одним із головних напрямків цієї співпраці є розвиток механізмів взаємодії, що дозволяють обмінюватися інформацією та ресурсами, що сприяє більш швидкому виявленню порушень і недоліків у фінансовій діяльності.

Таблиця 3.1

Міжвідомча взаємодія та координація органів державного фінансового контролю

Органи контролю	Основні функції	Спільні завдання	Очікувані результати
Держаудитслужба	Контроль за використанням державних коштів	Узгодження перевірок, обмін інформацією	Підвищення прозорості використання коштів
Рахункова палата	Аудит державного бюджету, оцінка фінансових звітів	Спільна перевірка фінансових операцій	Ефективність витрат бюджетних коштів
Національний банк України	Контроль за діяльністю банків, моніторинг економіки	Спільний моніторинг банківських установ, аналіз ризиків	Стабільність фінансової системи
Місцеві органи контролю	Контроль за фінансами на місцевому рівні	Координація діяльності на місцевому рівні	Покращення управління місцевими фінансами

Джерело: створено автором на основі [24]

Ефективна координація між центральними та місцевими органами фінансового контролю також є важливою складовою цього процесу. Завдяки координації дій на всіх рівнях влади можна забезпечити більш швидке виявлення порушень, а також оперативно вживати необхідні заходи для їх усунення. Окрім цього, таке співробітництво дозволяє забезпечити комплексний підхід до аналізу фінансової діяльності, що сприяє кращому розумінню ситуації на різних рівнях, від центрального до місцевого. В результаті такої взаємодії можливо не тільки оперативно реагувати на виявлені проблеми, але й ефективно впроваджувати коригувальні заходи.

Крім того, така координація між органами контролю дозволяє оптимізувати ресурси, зменшуючи дублювання функцій і зусиль, що підвищує

загальну ефективність контролю. Створення єдиного інформаційного простору для органів державного фінансового контролю, де буде централізовано зберігатися і оброблятися вся фінансова інформація, також дозволяє значно скоротити час, необхідний для прийняття рішень і виявлення проблем.

Належна міжвідомча співпраця допомагає також у вирішенні більш глобальних проблем, таких як реформування фінансового сектору, покращення національного та місцевого управління фінансами. Спільна діяльність органів контролю не лише сприяє покращенню внутрішнього моніторингу та перевірок, але й підвищує довіру до фінансової звітності та забезпечує більш ефективне використання державних коштів.

Удосконалення методології фінансового контролю та аудиту є необхідним кроком для забезпечення прозорості та ефективності управління фінансами в банках та інших державних установах. Оновлення методології фінансових перевірок повинно враховувати міжнародні стандарти, такі як Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), а також адаптуватися до специфіки національної економіки, що дозволить покращити якість фінансових перевірок. Міжнародні стандарти забезпечують єдині правила і підходи, що допомагають підвищити довіру до фінансових звітів, а також уніфікують процедури перевірок на глобальному рівні. Проте, для забезпечення належної ефективності, методи контролю мають враховувати особливості національного законодавства, економічні умови та потреби національних фінансових ринків.

Один із головних напрямків удосконалення фінансового контролю – це перехід до більш гнучких та адаптованих підходів до аудиту, що дозволяють краще справлятися з постійно змінюваними економічними реаліями. Використання ризикоорієнтованих методів дозволяє аудиторам зосереджувати увагу на найбільш важливих та ризикових аспектах діяльності, що дає можливість більш ефективно виявляти потенційні порушення або недоліки. Ризикоорієнтований підхід вимагає від аудиторів глибшого аналізу фінансових операцій, оцінки фінансових та операційних ризиків, що дозволяє своєчасно реагувати на виявлені проблеми.

Важливою складовою також є вдосконалення системи моніторингу та управління фінансовими операціями за допомогою новітніх технологій. Впровадження автоматизованих систем, здатних відстежувати фінансові транзакції в реальному часі, дає змогу оперативно виявляти аномалії та зловживання.

Таблиця 3.2

Напрями удосконалення методології фінансового контролю та аудиту

Напрями удосконалення	Опис	Очікувані результати
Оновлення методології перевірок	Адаптація фінансових перевірок до міжнародних стандартів і специфіки національної економіки	Підвищення прозорості та відповідності міжнародним вимогам
Використання ризикоорієнтованого підходу	Аудит, зосереджений на найбільш ризикових сферах діяльності	Збільшення ефективності виявлення порушень та аномалій
Впровадження автоматизованих систем	Застосування новітніх технологій для моніторингу фінансових операцій у реальному часі	Зниження кількості помилок та час на обробку даних

Джерело: створено автором на основі [32]

Таким чином, удосконалення методології фінансового контролю вимагає гнучкого підходу до адаптації міжнародних стандартів до умов національної економіки, використання ризикоорієнтованих методів та активного застосування новітніх технологій.

Запровадження ефективної системи санкцій за порушення фінансового законодавства є важливою складовою в забезпеченні дотримання законів і підвищенні ефективності державного фінансового контролю. Створення чітких і прозорих механізмів санкцій дозволяє не лише покарати порушників, а й посилити дисципліну серед органів державної влади та підвідомчих установ, адже кожен учасник процесу має бути відповідальним за дотримання фінансових норм та стандартів. Оскільки ефективність таких санкцій прямо впливає на рівень порушень та їх попередження, важливо здійснювати постійний моніторинг і оцінку системи покарань, щоб вона була адекватною і справедливою.

Таблиця 3.3

Оцінка та вдосконалення системи санкцій за порушення фінансового законодавства

Показник	Значення	Коментар
Типи санкцій	Штрафи, адміністративні заходи, кримінальна відповідальність	Залежно від тяжкості порушення
Ефективність існуючої системи	75%	Потребує вдосконалення
Рівень дисципліни серед установ	60%	Потрібна покращена мотивація
Внесення змін до законодавства	2025	Розробка нових правок та механізмів

Джерело: створено автором на основі [40]

Для цього необхідно переглянути існуючі механізми санкцій та внести вдосконалення у види покарань, що застосовуються. Це можуть бути штрафи, адміністративні заходи та навіть кримінальна відповідальність залежно від тяжкості порушення. Окрім того, важливим аспектом є створення чітких процедур для застосування санкцій, що включають об'єктивний процес розслідування порушень, визначення відповідальних осіб, а також чітку й прозору систему звітності щодо результатів застосування санкцій.

Отже, досконалення державного фінансового контролю є ключовим фактором для забезпечення прозорості та ефективності фінансової системи. Впровадження сучасних інформаційних технологій, автоматизація процесів моніторингу та аудиту, а також розвиток міжвідомчої координації дозволяють значно підвищити ефективність перевірок і знизити ймовірність порушень. Запровадження новітніх методів контролю, таких як ризикоорієнтований підхід, а також адаптація методології до міжнародних стандартів дозволяє більш точно оцінювати фінансові ризики і оперативно реагувати на зміни економічної ситуації. Зміни в системі санкцій, зокрема введення чітких і прозорих механізмів покарання, є важливим кроком у підвищенні дисципліни серед фінансових установ, що забезпечує дотримання фінансових норм і стандартів.

ВИСНОВКИ

Державний фінансовий контроль є основою ефективного управління фінансовими ресурсами країни, оскільки забезпечує прозорість, підзвітність та економічну безпеку через систематичні перевірки та оцінку діяльності державних органів, бюджетних установ та підприємств. Розвиток цього механізму відбувався через вдосконалення законодавства та створення стратегій, спрямованих на інтеграцію міжнародних стандартів внутрішнього контролю, що підвищує ефективність використання державних коштів та знижує ризики неефективного їх витрачання. Система фінансового контролю включає як зовнішній, так і внутрішній контроль, де особлива увага приділяється забезпеченню належної організації виконання законодавчих вимог, а також забезпеченню взаємодії між різними органами влади. Важливими елементами цієї системи є підвищення інституційної спроможності контролюючих органів та адаптація процесів до змін у політичній та економічній ситуації, включаючи умови воєнного стану та євроінтеграційні вимоги.

ПАТ КБ «ПриватБанк», заснований у 1992 році, є одним з найбільших банків України, який займає лідируючі позиції у фінансовому секторі завдяки різноманітним послугам та інноваційним технологіям. Банк має розвинену організаційну структуру з головним офісом, 24 філіями та понад 2200 відділеннями по всій країні. Завдяки системам внутрішнього контролю та автоматизації банківських процесів, банк забезпечує високий рівень управлінської ефективності та клієнтського сервісу. Основною діяльністю банку є кредитування, залучення коштів через депозити та фінансові операції на ринку цінних паперів. За 2021-2023 роки активи банку зросли з 407,257 млн грн до 685,062 млн грн, а кредитний портфель — з 83,371 млн грн до 133,191 млн грн. Чистий прибуток у 2023 році склав 37,765 млн грн, що вказує на позитивну динаміку фінансових результатів. Банк активно розширює свою інвестиційну діяльність, зокрема в компанії, збільшивши частку інвестицій з

10% до 15% за період з 2021 по 2023 рік, і прагне диверсифікувати свої активи для зменшення ризиків та підвищення прибутковості.

Державний фінансовий контроль в АТ КБ «Приватбанк» забезпечується через нормативно-правову базу, що включає акти, які регулюють банківську діяльність, фінансову звітність і управління ризиками. Основний нагляд за банками здійснює Національний банк України. Внутрішній контроль у банку складається з кількох підрозділів, таких як внутрішній аудит, департамент контролю ризиків і фінансовий моніторинг, які співпрацюють з державними органами для забезпечення законності та фінансової стабільності. Така структура дозволяє банку ефективно виконувати вимоги законодавства, контролювати ризики і підтримувати довіру клієнтів.

Методика державного фінансового контролю в АТ КБ «Приватбанк» включає комплекс заходів, спрямованих на забезпечення прозорості та ефективності фінансових операцій банку. Основними методами є аудит, моніторинг фінансових операцій та контроль за виконанням фінансових планів, що дозволяє своєчасно виявляти порушення і коригувати фінансові стратегії. Впровадження новітніх технологій, таких як автоматизація процесів і використання міжнародних стандартів (МСФЗ, FATCA, AML), підвищує точність і швидкість перевірок, сприяючи зниженню фінансових ризиків і зміцненню репутації банку. Така методика гарантує відповідність внутрішніх процедур національним та міжнародним вимогам, забезпечуючи стабільність та надійність діяльності установи.

Удосконалення державного фінансового контролю сприяє прозорості та ефективності фінансової системи. Основними напрямами є впровадження сучасних технологій, автоматизація процесів контролю та покращення міжвідомчої координації, що підвищує точність перевірок і знижує ймовірність помилок. Адаптація методології до міжнародних стандартів та ризикоорієнтований підхід дозволяють ефективно оцінювати фінансові ризики. Також важливим є вдосконалення системи санкцій для підвищення дисципліни серед фінансових установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Мін. України від 29 груд. 2021 р. № 1805-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80

2. Шевченко І. О., Шевченко Н. В. Реформування системи державного фінансового контролю в умовах євроінтеграції. *Науково-практичний, економічний журнал «Економічні студії».* 2019. № 1(23). С. 97–101. URL: http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21805

3. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січ. 1993 року № 2939-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text

4. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/ show/2456-17

5. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Мін. України від 7 травня 2022 р. № 561. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-2022-%D0%BF

6. Колпакова А. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal of Management, Economics & Finance.* Vol. 2, No. 1, 2023, pp. 9 – 18. DOI: https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230201.02: URL: j.isjmef.20230201.02.pdf

7. Фінансова звітність Публічного Акціонерного Товариства КБ «Приватбанк». URL: https://privatbank.ua/about/fnansovaja-otchetnost/

8. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». 2022. URL: https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost.

9. Закону України «Про Національний банк України». URL: http://zakon4. rada.gov.ua/laws/show/679-14/ page3.

10. Борисенко Л.М. Суть та значення державного фінансового контролю в Україні. *Стратегія економічного розвитку України*. 2020. № 46. С. 116–126. DOI: https://doi.org/10.33111/sedu.2020.46.116.126

11. Борисенко Л.М. Зарубіжна практика державного фінансового контролю та можливості її імплементації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 13-14. С. 50–54. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.13-14.50

12. Бардаш С. Модернізація підходів щодо визначення ефективності державного фінансового контролю: філософський дискурс. *Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Scientific Progressive Methods and Tools» (March 6-8, 2024). Riga, Latvia. Scientific Collection «InterConf».* 2024. № 191. С. 48–54. URL: https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/5561

13. Жидовська Н., Петришин Л. Сучасні підходи до державного фінансового контролю як інструменту забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-13

14. Ключка О.В., Ключка С.С. Світова практика організації державного фінансового контролю та можливість її адаптації в Україні. *Актуальні проблеми економіки.* 2021. № 6 (240). С. 93–104. DOI: https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-240-93-104

15. Невідомий В.І. Розвиток інституційної спроможності Рахункової палати України як незалежної державної аудиторської установи. *Фінанси України.* 2016. № 1. С. 116–125. URL: https://finukr.org.ua/docs/FU_16_01_116_uk.pdf

16. Невідомий В., Канонішена-Коваленко К. Нова якість Рахункової палати України: стратегія розвитку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* 2019. № 3 (204). С. 40–50.

URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/10/204.pdf#page=40

17. Тюбенська Ю.В. Рахункова палата України як вищий орган незалежного зовнішнього контролю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2018. Випуск 19. Частина 3. С. 88–91. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_3_2018ua/20.pdf

18. Піхоцька О.М., Піхоцька М. Досвід країн ОЕСР у організації державного фінансового контролю. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права.* 2022. № 34. С. 194–201. URL: https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/627

19. Швець А.К. Вищі органи фінансового контролю в ЄС. Публічна політика і державне управління в умовах війни: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 12 квітня 2024 р.). Донецький національний університет імені Василя Стуса. URL: https://jppasa.donnu.edu.ua/article/view/15750

20. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» №2939-XII від 26.01.1993 р. (редакція від 30.06.2024 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text

21. Прасюк В.М. Принципи державного фінансового контролю: загальна характеристика. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 4 (29). Т. 2. С. 155-160.

22. Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю: Проект Закону України від 02 груд. 2020. URL: https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1327.

23. Бортняк В.А. Контроль як функція управління фінансовою діяльністю держави. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки.* Том 31 (70). № 1, 2020. С. 118 – 123. URL: http://www.juris.vernadskyjournals. in.ua/journals/2020/1_2020/24.pdf

24. Піхоцький В. Ф., Піхоцька О. М. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 484 с.

25. Сисоєва І.М., Добіжа Н.В. Особливості здійснення державного фінансового контролю в Україні. *Вісник. Економічна наука.* 2021. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2021/4.pdf.

26. Панасюк О. В. Аналіз досвіду у сфері державного фінансового контролю: Європейський Союз та Україна. *Економічний вісник. Фінанси, облік, оподаткування.* 2018. Вип. 2. С. 139–145.

27. Виговська Н.Г., Дячек С.М. Реформування системи фінансового контролю за виконанням місцевих бюджетів. *Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка».* 2020. № 3. С. 63–71.

28. Кузьменко Ю.В. Державний фінансовий контроль: адміністративно-правові аспекти. *Юридичний бюлетень.* Випуск 24. 2022. С. 122–127.

29. Крутько М.А. Особливості правового регулювання фінансового контролю в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція».* 2021. № 54. Том 1. С. 26–29.

30. Прасюк В.М. Адміністративно-правове регулювання державного фінансового контролю за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук (доктора філософії). Запоріжжя, 2020. 227 с.

31. Шестерняк М.М. До питання реформування державного фінансового контролю в Україні. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 22–23 квітня 2021 р.).* Тернопіль : Крок, 2021. С. 147–151.

32. Якимчук І.М. Державний фінансовий контроль в Україні та перспективні напрями його вдосконалення. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 34–39.

33. Ільченко О.О. Фінансовий контроль господарської діяльності бюджетних установ: проблеми та шляхи вирішення. *Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17 жовт. 2018 р.).* Київ, 2018. С. 124–127.

34. Жадан Т.А. Економічна сутність та зміст поняття «державний фінансовий контроль». *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 16. С. 161-168.

35. Лисяк Л.В. Розвиток державного фінансового контролю в Україні. *Економічний вісник університету.* 2015. Вип. 26(1). С. 200–206

36. Нестругіна І.М. Організаційно-правові засади функціонування механізму державного фінансового контролю. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/ portal/soc_gum/znpdduu/du/2011_194/ n.htm

37. Сисоєва І.М. Особливості аудиту у країнах європейського союзу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 3. С. 26—31. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.3.26

38. Русіна В., Шулюк Б. Державний фінансовий контроль у публічному управлінні. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 214 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34552/1/Посібник%20з%20ДФК.pdf

39. Дікань Л.В., Кожушко О.В., Лядова Ю.О. Державний аудит: підручник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 412 с

40. Бондарець А.В. Сучасна система державного фінансового контролю в Україні. *Фінансове забезпечення економіки : матеріали VIII науковопрактичної студентської конференції, 30 травня 2024 р. Житомир : Поліський університет*. 2024. С. 9-10.